

Parla'm amb estil

Magí Camps

E Eumo
Editorial

© 2020, Magí Camps
© d'aquesta edició:
Eumo Editorial. C. Doctor Junyent, 1. 08500 Vic
www.eumoeditorial.com - eumoeditorial@eumoeditorial.com
—Eumo és l'editorial de la UVic-UCC—

Primera edició: setembre de 2020

Disseny de la coberta: Control Z - Comunicació
Il·lustració de la coberta: Elisenda Soler
Maquetació: Grafime

Imprès a Liberdúplex

DL: B 14113-2020
ISBN: 978-84-9766-708-1

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

SUMARI

DELOGUARD	9
1. UNA LLENGUA TOT TERRENY	13
La raó del client	15
Com una taca d'oli	17
L'efecte karaoke	19
L'ofici lingüístic del bon periodista	21
Homes, dones i persones	23
2. ELS DICCIONARIS SÓN EINES, NO LLEIS	31
Quina creu!	33
La puta d'oros!	37
'Home, sweet home'	39
Es va dirigir a l'espona del llit	41
Desig al geni de la llàntia	43
El verb 'apropar-se', un llop amb pell de xai	45
L'asimetria és bella	47
3. TRANSGREDIR O CAGAR-LA?	49
Les lletres de les cançons	51
Error o transgressió?	53
Bones transgressions	56
'Titulín'	58
Escriptors estrella	61
L'ofici de corrector	64

4. AIXÒ NO HO DIU NINGÚ!	67
Aquest any o enguany?	69
El caragol, la carabassa i la taronja	71
Quan en dèiem xampany	73
En un tast, els vins no es 'proven'	75
Un torero cigalero	77
Paraules maleïdes	79
Paraules revesses	81
Les noves paraules, per composició	84
5. AMB ESTIL, SENSE PERDRE	
LA GRAMÀTICA	87
En Joan, en Pere i en Berenguera	89
Més aglutinacions, sisplau	91
Tot un món en un article	94
El passat simple és més literari?	97
De bossa, en vol?	99
Una construcció que s'escriu molt i que es diu poc	104
Quina cosa, 'la qual cosa'	106
Uns quants, que són diversos, distints i, fins i tot, diferents	108
La doble negació mereix una oportunitat	110
6. TRADUIR NO ES FA AMB UN PAS	113
Aquest programa és una porqueria!	115
Músics al pòdium	116
Visca Catalunya gratis!	118
En defensa de la traducció automàtica	120
7. L'ORTOTIPOGRAFIA, L'ESTIL FINS	
A L'ÚLTIM DETALL	123
La dèria de les majúscules.....	125
La bellesa del punt i coma	134
Interrogant d'obertura? No, gràcies	138
Quan s'apostrofa la essa líquida?	141

L'accent que fa nosa	144
Les novel·les i la cursiva	146
8. LA FÚRIA DEL DÉU SEO	149
De Siracusa a Saragossa, passant per mig món	151
Un rus, un àrab i un grec	154
Pequín o Beijing?	156
Tàrrega o Targa? Alaior o Lô?	158
 SI' SERVIDA	 161
 Índex de paraules i conceptes tractats	 163

DELOGUARD

Cada persona té un estil. N'hi ha que el tenen més marcat, més singular; i n'hi ha que s'afegeixen al corrent general, amb tot un ventall de possibilitats, que van des de l'estil més neutre fins a l'estil que està de moda: els pantalons estripats o les ulleres metàl·liques rodones i primes.

A l'hora de fer servir la llengua, també tenim el nostre estil. Pot mostrar matisos diferents quan parlem o quan escrivim, o si xerrem amb una amiatat o amb una persona de la feina. Són els registres. Tots els parlants podem passar de fer servir un registre més formal a un de més informal sense que això afecti l'estil general. Fer servir cada registre en el moment adequat també forma part del nostre estil.

En aquest llibre hi exposo les meves dèries –el meu estil– pel que fa a la llengua. No us penseu que vull pontificar; el que pretenc és explicar per què hi ha coses que m'agraden i coses que no, per què opto per fer servir un mot determinat en lloc d'un altre, o per què quan escric hi poso majúscula o no n'hi poso.

Com que les persones acostumem a tenir moltes cares, les meves dèries tenen a veure amb la meva manera de fer, però també amb el llenguatge periodístic i amb la lingüística pròpiament dita, que són la meva professió i les meves passions. No puc deixar de banda tots els anys que he estat responsable del llibre d'estil de *La*

Vanguardia, ni tota l'experiència que he adquirit en aquest diari, tant treballant amb l'equip d'Edició i amb els redactors de les seccions informatives, com mantenint una relació enriquidora amb els lingüistes dels altres mitjans de comunicació.

Però no hem de perdre els orígens. Vinc de família de bacallaners i durant uns quants anys vaig treballar a la parada dels pares. Al matí despatxava al mercat i a la tarda anava a la facultat. Els dies que hi havia poca feina, llegia les aventures de Tirant i del Quixot amagat darrere el taulell, assegut en una llauna d'olives de cinc quilos, mentre ma mare atenia la clientela. Aquella barreja de llengua fresca, espontània als matins, i de llengua docta, acadèmica a les tardes, també forma part del meu llibre d'estil.

L'objecte del llibre és, a última hora, fer reflexionar el lector: que prengui consciència que no és innocu fer servir una expressió o una altra; que no és el mateix que un periodista escrigui una paraula tal com l'ha sentida o fer un pas endavant i posar-hi la que veritablement pertoca; que no és cap bestiesa parar-nos a pensar per què diem les coses d'una manera i no d'una altra.

Cada parlant pren les seves decisions, però massa sovint trobem persones que fan un ús inconscient i gregari de la llengua. Explicant-vos les meves dèries, el que m'agradaria és ajudar que cadascú, com a parlant, prengué les seves decisions d'una manera conscient. Si volem ser bons usuaris de la llengua i fer arribar amb claredat als nostres interlocutors allò que volem dir –el nostre missatge–, no ho podem fer sense polir el llenguatge, la manera de parlar. Cal que n'eliminem les badades, cal que esmolem l'eina (en feliç expressió de Daniel Cassany).

Quan escrivim, no cal que passem el paper de vidre pels textos fins que no hi quedi cap impuresa. Això crearia una uniformitat falsa i empobridora. Només que hi fem unes bones passades de ribot, per eliminar els bonys més evidents, obtindrem una llen-

gua més acurada i representativa de nosaltres mateixos. Podem transgredir, però no badar.

Seguint l'estil dels articles que publico cada setmana a *La Vanguardia* des del 2005 en format de columna i amb l'epígraf «Lletra petita», he escrit aquestes píndoles de nova planta, amb una diferència substancial. Si en el cas de les *lletres petites* tinc present tant el català com el castellà, atès que el diari es publica en totes dues llengües, aquí només he pensat en el català, que és la meua llengua materna. Tan sols el primer article, «La raó del client», ha sortit publicat. L'he recuperat perquè penso que resumeix amb claredat la meua visió de l'estat actual de la llengua catalana. La resta són capítols nous, pensats com a part d'aquest tot ben divers que vol ser aquest llibre.

Amunt i crits!